VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE „HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

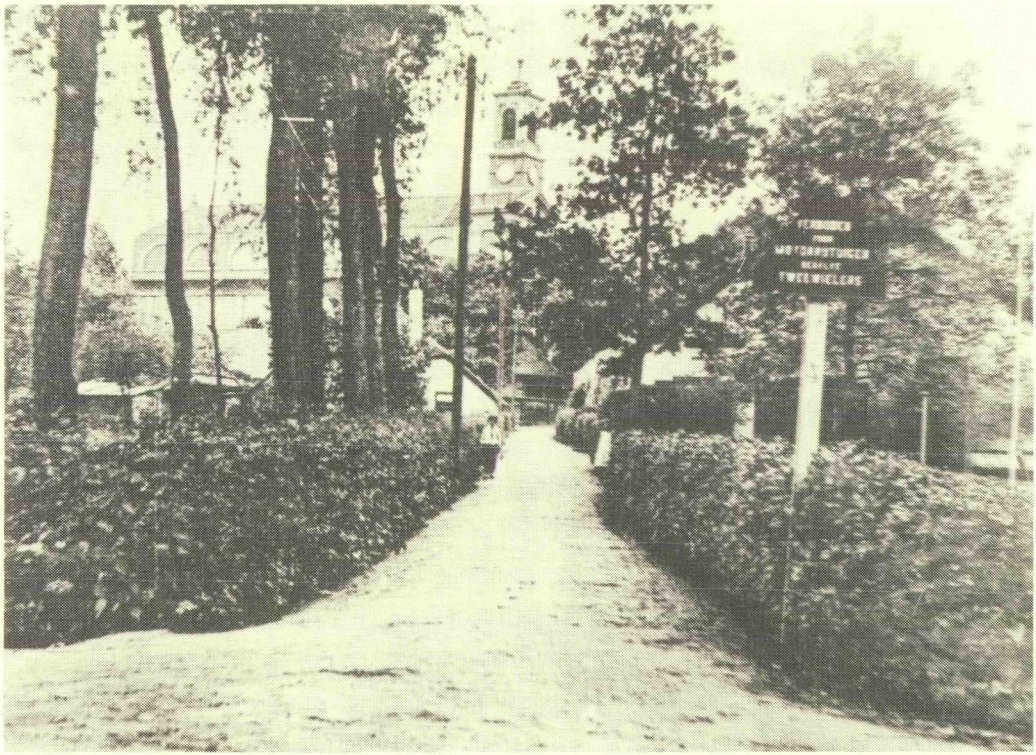

14e jaargang nr. 2 - herfst 1993

Foto omslag:
Kerk van de H.H. Petrus en Paulus, gezien vanaf de Lange Brinkweg via Korte Kerkstraat.

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980

Bestuur

Voorzitter	:	P.J. van Doorn, Schoutenkampweg 113, Soest
Secretaris	:	Mevr. E. Stolwijk, Kruisweg 2, Soest, Telefoon 02155-17113
Penningmeester	:	J.Th. van der Putten, Leeuwerikweg 30, Soest
Overige leden	:	P.J. van den Breemer, Vosselveldlaan 21, Soest
		A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7, Soest
		J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a, Soest
		W.C.J.M. Peters, Van Mecklenburglaan 24, Soest
		W. Schimmel, Steenhoffstraat 77a, Soest
		G. Staalenhoef, Speenkruid 11, Diemen
Redactie	:	P.J. van den Breemer, Vosseveldlaan 21, Soest
Vormgeving	:	F. Elsman, Bachweg 66, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie bedraagt f 30,-- per jaar.
Betaling is mogelijk:
op de postrekening van de penningmeester Historische Vereniging Soest, nummer 54.59.21.8
dan wel op de bankrekening van de vereniging bij de Rabobank te Soest, rekening nummer 3599.02.235. (Giro van de bank: 212775).

HOE OUD IS ONS SOEST ?

Redactie

Ons dorp Soest wordt voor het eerst in de geschiedenis genoemd in een oorkonde van de Duitse Keizer Koenraad II.
"Gegeven 3 Februari, in het jaar onzes Heren duizendachten-
"twintig, in het vierde jaar van de regering van Heer Koen-
"raad de Tweede, in het eerste jaar van zijn Keizerschap.
Gedaan te Utrecht. Heil. Amen."
Aldus de slotzin van de oorkonde, waarin ons Soest voor het eerst wordt genoemd.
Dus Soest viert in het jaar 1928 zijn 900 jarig bestaan?
Neen, dat feest werd gevierd in 1929.
Waarom in 1929 en niet in 1928? Omdat de bekende historicus T. Pluim uit Baarn onze gemeente van advies heeft gediend, en hij schreef in "Het officieel programma des feestelijkheden" in 1929 als volgt.
"De oorkonde van den Keizer is gedagtekend 3 Februari 1028,
"en nu, in 1929, gaat Soest pas jubileren, dus een jaar te
"laat zou men zeggen. En toch is de zaak in orde. Immers in
"die oude dagen begon het jaar niet op 1 Januari, maar op
"den 1ste Paaschdag. Laten we nu voor het jaar van onze
"oorkonde veronderstellen dat Paaschen toen bijv. op 31
"Maart viel, dan was 30 Maart nog 1028, maar 31 Maart reeds
"1029. En zo was dus feitelijk de datum der oorkonde, n.l. 3
"Febr. 1028 volgens onze schrijfwijze al 1029. U ziet dus
"dat de zaak in orde is."
En is dit nu wel juist?
In de 2de jaargang van ons "Van Zoys tot Soest" in 1981 hebben wij al eens een poging gedaan om hier wat meer van te weten te komen, doch er kwam van onze leden geen reactie. De vraag is dus of deze zogenaamde "Paaschstijl" voor de acte van Keizer Koenraad van toepassing is. Wie van onze leden kan daarover iets meedelen, of weet iemand te vinden die hierover meer weet?
Echter niet alleen de datum 3 Februari 1028 wordt in de oorkonde genoemd, maar er staat ook in vermeld:
"In het vierde jaar van het Koningschap van Koenraad"
En Keizer Koenraad werd op 8 September 1024 tot Koning

gekozen, en dan valt 3 Febr. 1028 in het vierde jaar en 3 Febr. 1029 in het vijfde jaar.
Verder in dezelfde oorkonde:
"In het eerste jaar van zijn Keizerschap" en die Kroning tot Keizer vond plaats op de eerste Paasdag, op 26 Maart van het jaar 1027, en 3 Febr. 1928 valt dan in dat eerste jaar.
Als Historische Vereniging zouden we toch moeten weten wanneer ons dorp Soest "jarig" is en hoe oud dat Soest dan is.
Het 950 jarig bestaan is in 1979 op grootse wijze gevierd, maar waren wij weer niet een jaar te laat, en zijn de herdenkingsmunten met het jaartal 1979 geen misslagen?
Dus graag respons van onze leden. Wanneer er trouwens leden zijn die uit die elfde eeuw nog iets van "Soest" weten te vermelden, een datum die voor Soest van belang is geweest, met natuurlijk de bronvermelding, dan vernemen wij dat graag.
Misschien kunnen wij een "jaartallenboekje" van Soest aangaande de elfde eeuw opstellen.
Wij hopen dat er wordt gereageerd.

HERINNERINGEN VAN EEN SLAGERSJONGEN OP SOEST
door R.J. van Lierop

"Zeventig jaar geleden zei je vader wel waar je kon gaan werken. Dus werd ik van het boerenbedrijf naar een slagerswinkel gestuurd. Tegenover café 'De Grote Slok' van nu zat op de hoek van de Langestraat in Amersfoort een zaak van ome Cor. Hij noemde het de 'Delftsche Slagerij' en ik kon er als 14-jarig jochie wel aan de slag.

Op de boerderij was het al flink aanpakken geblazen. Eerst om 05.00 uur op om de koeien te melken en dan op de klompen naar school in Hooglanderveen. Het slagersvak is in al die jaren al even hard ploeteren geweest, lange dagen en vaak tegen een mager loon. Toen ik op Soest kwam bij de slagerij Henk van de Berg verdiende ik fl. 12,- in de week.

EEN GULDEN

Je kon wat extra's vangen door 's avonds na je werk bij een boer een koe te slachten. Ik ging dan op de Hooiweg daar achter bij de Melm zowat, bij ene Hilhorst op de boerderij nuchtere kalveren slachten. Daar kreeg je dan een gulden voor, dat was heel wat, want van thuis mocht ik maar twee kwartjes van mijn hele loon houden. En als je het hart hebt dat je er thuis wat van zegt hou ik die gulden weer in, zei Van der Berg.

Vergeet niet, dan fietste ik dus in het donker langs de spoorlijn over het grint naar het andere Melm. Bij het viaduct richting Amersfoort ging ik dan bij boer Fijnegeer het erf over. Na de slacht gauw op weg naar de het werk in de slagerij.

HYPNOTISEUR

Veel vertier was er niet in die dagen. Ik zat op een toneelclub in de 'Gouden Ploeg' repeteren en ook optredens. Vergeet nooit die keer toen er een hypnotiseur in het programma zat. Mensen in trance kropen het toneel af en gingen op handen en voeten uit een bakje melk slobberen. Eentje werd na een glas water zo dronken als wat en de laatste stunt was de hele zaal mensen die de gevouwen handen niet meer los kreeg. Moest wel later van die gezellige club af, was niet R.K. dat vond de pastoor dus niks.

Mijn baas noemde me altijd Rudolf, en Rinus van Asch de opa van de huidige slagers op Soest, noemde me Roel. Hij was de meesterknecht en daar leerde je dan als aankomend slager het meest van. Toen was er nog geen Slagersvakschool en bij elke baas leerde je wel wat. Eenmaal zelf in een eigen slagerswinkels in de weer, bleef ik zeggen dat je van je knechten ook wat kunt leren.

'SOEPIE'

Mijn baas werd in Soest 'Soepie' genoemd, hij kreeg die bijnaam omdat hij elke klant een beetje poulet en schenkel voor het maken van een lekkere soep aanprees. 'Nog een soepie mevrouw?' 'Ja doe maar'. Dan wist mijn baas wel wat er afgewogen kon worden. En zo heette de zoons Joop van de

Berg die net voorbij de Torenstraat een slagerij had, ook 'Soepie' en in Soesterberg zat Kobus 'Soepie' eveneens met een slagerij.

Voor de tijd van de slachthuizen, werden de beesten bij de boer of de slagerij geslacht. Ook op Soest, naast de Petrus en Pauluskerk staat nu een snackbar, maar daarachter is rechts nog een schuur te zien. Daar brachten de boeren de koeien, die dan eerst in een hok bij het aanpalende café van Frits Heeremans werden gestald. Mijn baas had 's morgens, soms met z'n T-Fordje, in de omgeving een koe gekocht die de boer later op de fiets bracht.

Toen ik later zelf koeien ging kopen, gaf slager Bos van de Koninginnelaan me de tip om naar Eemnes te gaan. Daar aan de Wakkerendijk zat Frans Stalenhoef en daar zei Bos tegen: 'Je hebt geld zat, je moet deze man eens wat koeien krediet geven.' Want ik kocht van de grossier wel varkens maar die lagen veels te veel af (kon je veel van weggoien red.). Ze waren ook wel dik gevreten of ik kreeg een vette. Ik kon ze niet vooruit betalen, dus veel praatjes kon je niet hebben.

GEVAARLIJK

Het doden van een beest heb ik nooit graag gedaan. Als het maar goed en snel gebeurt had ik er geen moeite mee. Ik was altijd blij als het beest dood was, dan gaf ik er niks meer om.

Mijn baas zette dan voor de eigenlijke slacht een masker op de koe. Als je dan met een hamer op een pennetje sloeg ging er een 6 mm. kogel door z'n kop. Een keer liep het net goed af, want het was toch wel gevaarlijk werk hoor.

Een koe sloeg met z'n kop het masker weg. De kogel ging af en vloog precies tussen ons door tegen de muur. Een stuk steen vloog uit die muur en schampte de nek van Henk van de Berg. 'Rudolf, Rudolf, is het erg? Is het erg?' Gelukkig was er niet meer te zien dan een rode plek.

Varkens werden met de 9 mm. buks neergeschoten. Gewoon zo, poff. Maar als je kort bij een varken komt dan vliegt die rond, dus die moet je rustig benaderen. Langzaam naar dat

beest toelopen dat met de oren voor zijn ogen hangend voor je staat en dan goed richten. Negen van de tien keer lukte dat wel.

KATROL

Ja, en daar stond je dan. Moest je als knul van amper achttien in je eentje een hele koe slachten. Piet Majoor, waar ik in '33 in Soesterberg met een eigen slagerij naast zijn bakkerij ben gaan zitten, hielp me even bij het ophijsen. Piet werkte als bakkersknecht bij Arie van der Breemer, die had tegenover Van de Berg een bakkerszaak, links naast het huidige museum Oud Soest.

Alleen kreeg je 1200 pond aan koeievlees natuurlijk niet omhoog. Dus met de achterpoten aan de katrolhaken, en dan de huid eraf, darmen en zo eruit en doorhakken zogezegd. Zware klus was dat.

In die tijd werd er door slagersverenigingen en commissies gepraat over de bouw van een abbatoir. Het Rijk en de keuringsdienst hadden beslist dat het thuislachten niet meer mocht. Toen werd er op de Lange Brinkweg een timmerfabriek gekocht. Ik kocht daar altijd zaagsel voor de rokerij achter de slagerij aan de Steenhoffstraat.

WOONHUIS

Voor aan de straat zat bij die timmerfabriek een gewoon woonhuis, dat is helemaal dichtgemetseld. Want daarachter moest het koelhuis komen, in de fabriek zelf kwam de betegelde slachterij met rails en dergelijke en in de bijgebouwen kwamen de noodslachtplaats, afvalberging, inzoutafdeling voor darmen en huidenbergplaats.

Het slachthuis werd eigendom van de Soester slagervereniging en nadat het financieel niet meer op te brengen was nam de gemeente Soest het over.

En dan ging je naar veel slagers om wat vlees te halen of te brengen, net gelijk wie tekort kwam. Op de Julianalaan zat er een, Bokma de paardeslager op de Beukenlaan en Beemer vlakbij Nieuwerhoek, Jan Laseur op de Molenweg.

Na mijn opleiding bij slagers hier in de buurt en elders begon ik in Soesterberg een eigen zaak. Uiteindelijk eindigde ik met een slagerij in Baarn, waar ik nu met mijn 84 jaar nog drie keer in de week 's ochtends vroeg de huidige eigenaar help. Want m'n vak blijft m'n hobby."

K. H. Haremaker vraagt een

netten Jongen,

niet beneden 14 jaar, voor loopen winkelwerk.

Eenvoudig dagmeisje

gevr. in kl. gez. z. k., voor halve dagen. Zond. vrij. Wasch buitensh. Leeftijd 14—17 jaar. Aanbieding Rembrandtlaan 16.

Electr. Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij
Telefoon 2208
Firma Adr. Bos
VREDEHOFSTRAAT 1 - SOESTDIJK
Specialiteit in fijne VLEESCHWAREN.

FIETSTOCHT H.V.S. 5 JUNI 1993

5 Juni 1993 - De Historische Vereniging Soest gaat fietsen. Klaar voor de start op het Kerkplan van de Petrus en Paulus Kerk, waar de vlag uithangt. Want de parochie viert feest, is weer 300 jaar actief.
50 deelnemers.

Even pauze onderweg voor het nuttigen van een broodje en kop koffie, geserveerd vanuit de "bezemwagen" van de evenementencommissie.

Henk van Hees zal het in Eemnes wel even vertellen hoe het in "zijn" Eemnes er vroeger allemaal aan toeging. En hij had aandachtig gehoor.

Met dank aan de heer W.F. Peelen voor de mooie foto's.

EEN AMATEUR-ARCHEOLOOG OP DE SOESTERHEI IN 1861
Reactie van Mevr. Prof. Dr. C. Isings

Naar aanleiding van het artikel van W.J. de Boone in het vorige nummer van "Van Zoys tot Soest" volgt hier een reactie van mevrouw Prof.Dr. C. Isings

Redactie

"Als lid van de Hist. Vereniging en tevens ook nog als de "huidige conservator van wat nu "Provinciaal Oudheidkundig "Museum Utrecht" heet, leek het mij niet onaardig om enkele "stukken uit de correspondentie van één van mijn voorgangers "als aanvulling op het artikel van De Boone te publiceren. "Als het gevondene wat meer tot de verbeelding gesproken "had, was er misschien al een aanzet tot een Soester museum "geweest! De tijd was er, helaas, nog niet rijp voor."

P.J. Vermeulen en de Soester grafheuvels.

In zijn artikel over de amateurarcheoloog van 1861 noemt W.J. de Boone ook de conservator van de archeologische verzameling van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap als een dergenen, die bij de vondsten betrokken waren. In diens correspondentie is ook nog een en ander over deze zaak te vinden, het moge hier als aanvulling dienen.
P.J. Vermeulen was archivaris van de gemeente Utrecht, sinds 1847 was hij tevens conservator van de PUG-verzameling waarvan hij de eerste catalogus voorbereidde. Het was niet via burgemeester Gallenkamp Pels dat hij bij de Soester grafheuvels betrokken raakte, maar door een medelid van het Genootschap, J.H. van Lennep. Deze schreef op 1 september 1861:
"Naar ik verneem zijn er onlangs bij het graven van den spoorweg van Utrecht op Amersfoort in de nabijheid van Soest beenderen en oudheden opgedolven: men spreekt van koperen ballen en dergelijke. Ik haast mij U daarvan in het belang der wetenschap kennis te geven, en vertrouw, dat de burgemeester van Soest U wel beter zal kunnen inlichten omtrent het gevondene en U welligt in de gelegenheid stellen om nog meer te ontdekken".
Op 3 september heeft Vermeulen aan de burgemeester van Soest

om inlichtingen gevraagd en daarop in een brief d.d. 5 september 1861 antwoord gekregen:
"Ik had juist het voornemen opgevat UWEg., ter gelegener tijd, te schrijven over de zaak die het onderwerp uitmaakt Uws geëerden van den 3 dezer.
Reeds bij mijn komst in deze gemeente, nu ruim 10 jaren geleden, had ik met den Predikant Ds. J.J. Bos reeds het vrome voornemen opgevat, ter bedoelde plaatse, opgravingen te laten doen dan- gemeentewet, bevolking-registers en tutti quanti waren oorzaak dat het, totnog toe, bij dit vrome voornemen gebleven is.
Niet het graven aan den spoorweg, maar de belangstelling van een particulier persoon uit Amst^{m}, te Zeijst gelogeerd, heeft de aandacht opnieuw op deze zaak gevestigd, daar deze Heer echter van het gemeentebestuur geen verlof had gevraagd, veel min bekomen, moest ik zijn verdere opgravingen wel tegengaan, en verzocht ik hem het resultaat daarvan mij ter hand te stellen, ten einde zulks aan deskundigen te laten zien.
Dat resultaat is echter al zeer gering; ik zal zoo vrij zijn het UEd. aanst. Zaterdag, ter bezigtiging toe te zenden; het kon echter zijn, dat een meer wetenschappelijk onderzoek ook meer belangrijke voorwerpen aan het licht bragt, te meer daar er ruim 20 van die heuvels of terpen aanwezig zijn en slechts 2 daarvan zijn geentameerd en nog wel, naar het mij toeschijnt, zeer oppervlakkig.
Komt UWEg. daarna de zaak van genoegzaam gewigt voor, dan zoude het mij zeer aangenaam zijn zoo UWEg. zich de moeite wilde geven die persoonlijk te komen zien, waarbij ik gaarne U alle mogelijke inlichting en aanwijzing zal geven of, bij verhindering, doen geven, zoo UWEg. mij deszelfs komst vooraf wilt doen weten (w.g. G. Gallenkamp Pels)".
Formeel is de reactie van de burgemeester natuurlijk juist men kan niet zomaar in gemeentegrond graven en er dingen uithalen- al heeft David Koning er vermoedelijk nooit aan gedacht, dat ook woeste grond een eigenaar kon hebben!
Verder is Gallenkamp Pels toch ook persoonlijk erbij betrokken, nu een buitenstaander zich bemoeit met iets, waar hij niet aan toegekomen was. Niet duidelijk is, of er misschien bij de aanleg van de spoorweg toch ook dingen tevoorschijn gekomen waren.
Vermeulen heeft blijkbaar Van Lennep op de hoogte gesteld van het antwoord van de burgemeester van Soest. Hierop

antwoordt Van Lennep op 2 october:
"Hiernevens zend ik U wat de Heer David Koning wel de goedheid heeft gehad mij op het papier te zetten. Ik acht den uitslag zijner nasporingen ten hoogste belangrijk voor de wetenschap, en zoude wel wenschen, dat deze in eenigszins gekuischten vorm (bv. in den Konst-en Letterbode) aan het publiek werd medegedeeld. Doch ik bejammer het zeer, dat de genoemde Heer zich door zijn wrok tegen den Burgemeester van Soest tot zulke nietswaardige uitvallen heeft laten wegslepen als die, welke zijn stuk bevat.
Merkwaardig zijn de namen der aangeduidde terpen: Wittemans-ven (welligt schuilt daar een spook onder!): Doodenweg: de oude Tempel. Eilieve, waar leefden die menschen, die hunne dooden daar kwamen begraven op de dorre hei, en met wat geneerden en onderhielden zij zich? Koperen voorwerpen; vanwaar dat koper? En dan niet eens in staat om potten te bakken! Of vergaan in de zon gedroogde potten in den grond?"
Het bijgevoegde verslag is een gedeeltelijk afschrift van het door De Boone op pp, 9-12 gepubliceerde, hierin heeft Van Lennep de uitlatingen aan het adres van de burgemeester weggelaten. Wèl gecopiëerd is een situatie-schets.
Blijkbaar heeft men hierna de zaak laten rusten, in 1862 komen de grafheuvels echter weer aan de orde. In een brief van 9 aug. 1862 schrijft Gallenkamp Pels aan Vermeulen het volgende:
"U zal zich nog wel herinneren de briefwisseling, in het voorgaand jaar, tusschen ons gevoerd ter zake der opgraving van de (vermoedelijke) grafheuveltjes, op de heide alhier.
Heden ontvang ik, te dier zake, de ingesloten aanvrage, (wier terugzending ik verzoek) van Ds. J.J. Bos, predikant bij de Herv. gemeente alhier, die mij reeds jaren geleden zijn wensch tot opgraving ter gelegener tijd, kenbaar maakte.
Ik weet dat de zaak mijnen gemeenteraad tamelijk onverschillig is, zoo slechts geen onnodige grond wordt opgegraven, het opgegravene weder geslecht en -geene voorwerpen van andere - dan oudheidkundige waarde, daarin worden aangetroffen; hierin met den raad overeenstemmende komt het mij bovendien nog voor dat een gemeente bestuur niet zoo onvoorwaardelijk, ten behoeve van particulieren, dient te beschikken over hetgeen in zijne gemeentelijke gronden kan worden gevonden, ook al had dit dan ook geene andere- dan oudheidkundige waarde.

Aangenaam zou het mij zijn Uwe meening, met betrekking tot het onderwerpelijk verzoek, te vernemen en in verband daarmede of bij U nog steeds het voornemen blijft bestaan Uwerzijdsch, onder medewerking van het gemeente bestuur, aan de opgravingen gevolg te geven; ik zoude dit laatste verkiesselijker achten, wijl er dan meer kans is, dat zóó er voorwerpen van belang gevonden worden, die dan niet in de verzamelingen van particulieren verdwenen, maar ten algemeenen nutte, ten behoeve van de wetenschap, bestemd bleven".
Van de bijgevoegde brief van Ds. Bos is een afschrift aanwezig. Hij heeft, hoewel hij een kennis van de burgemeester was, wèl de ambtelijke weg bewandeld:
"Ik neem de vrijheid U bij dezen vergunning te vragen om in vereniging met eenige andere Heeren in de tumuli of grafheuveltjes te mogen graven, welke zich bevinden in het heideveld tusschen de duinen en de Soesterbergen, en tevens te mogen vernemen of het mij vergund zal zijn urnen en steenen of bronzen gereedschappen welke wij daar vinden mogten vandaar weg te voeren" (w.g. J.J. Bos)
De gemeenteraad heeft blijkbaar nog wel aan schatten gedacht. De burgemeester geeft hier toch ook wel blijk van wetenschappelijke belangstelling.
Vermeulen heeft daar blijkbaar op geantwoord en aangekondigd, dat hij naar Soest zou komen. De post was echter wat langzaam in een brief van 18 augustus 1862 schrijft Gallenkamp Pels:
"Uwe geëerde van den 14 dezer, mij berigt gevende van het voornemen tot Uwe komst alhier op den volgenden dag, den 15. dezer, ontving ik eerst na Uw vertrek van hier! Dit tot opheldering, zoo veel noodig, dat ik op de eer van Uw bezoek onvoorbereid was.
Daags daaraan ontving ik het hierbij ingesloten schrijven van onze Predikant Bos; (welke terugzending ik met het voorgaande zal tegemoet zien).
De nadere en. mijns inziens wel meer voldoende opheldering omtrent ZEw.voornemens, die ik daarin lees, wijzigen ook mijne ten deze voorgenomen ziens- en handelwijze; zóó toch kan het doel en het oogmerk wat ik mij van den aanvang af, daarbij heb voorgesteld behouden- en tegelijk de immer wenschelijke goede verstandhouding bewaard blijven.
Bij nadere overweging komt het mij dientengevolge alsnu het best voor eerst s'raads besluit te provoceeren, ten einde van die zijde later geene bedenkingen of bezwaren te duchten

te hebben en daarbij dan te stipuleeren dat hij aan zich houdt de vrije beschikking om hetgeen mogt worden gevonden, hetwelk evenwel voorloopig bij elkander bewaard moest blijven, hetzij in het gemeentehuis, hetzij onder- en ter verantwoording van Ds. Bos.
Daarentegen zoude ik alsnu beter achten de opgraving, onder toezigt en aanwijzing van ZnEw., te doen plaats hebben en de kosten reserveeren om nader, in evenredigheid van de te maken beschikking, geregeld te worden.
Indien Uwerzijdsch daartegen geene overwegende bezwaren bestaan, wenschte ik de zaak dien weg op te dirigeeren, daarom zal het mij aangenaam zijn vooraf (voor 28 dezer) Uwe meening te kennen."
Van de uitvoerige toelichting, die Ds. Bos op zijn eerdere verzoek gaf, is een afschrift aanwezig: in zijn brief van 15 augustus 1862 schrijft hij:
..."Dat ik de bewuste vrijheid gevraagd heb in het belang der wetenschap, en dus voornemens ben den gemelde onderzoeking op nauwgezet wetenschappelijke wijze te bewerkstelligen: met het plan om mij later omtrent het gevondene in betrekking te stellen met den Heer Dr. L.J.F. Janssen, Conservator bij het Museum van Oudheden te Leyden, die reeds voor jaren een geschrift over oudheden te Hilversum en te Vuursche heeft publiek gemaakt, en dat door mij met betrekking tot onze grafheuvels opzettelijk is bestudeerd. Dat ik deze onderzoekingen thans wensch te bewerkstelligen in het belang van een uitvoerig werk, waaraan ik reeds sedert ruim een jaar arbeid, en hetwelk zal getiteld worden Soest, zijne geschiedenis en merkwaardigheden.
Die geschiedenis zal zich in twee deelen splitsen, n.l. het Voorhistorische en het Historische tijdvak, het laatste nu moet aanvangen met de oudste sporen van bewoning in onze gemeente gevonden. Er is mij dus veel aan gelegen thans ten spoedigste met den inhoud dier grafheuvelen bekend te worden, om te weten, wie met zekerheid als de oudste bewoners van onze woonplaats zijn te achten.
Overigens zou het mijn wensch zijn dat alle voorwerpen die mogten gevonden worden, bij elkander bleven, voorloopig onder mijne berusting, om dan later te bepalen wie in het gehele bezit daarvan zou gesteld worden. Volgaarne zou ik dan ten spoedigste eene opgave van de gevondene voorwerpen aan den Raad doen toekomen!
...Dat de nasporingen niet roekeloos, maar met de grootste

naauwkeurigheid geschieden zullen... (w.g. J.J. Bos).
Vermeulen antwoordt hierop, dat hij zich geheel met de zienswijze van de burgemeester verenigt, maar: ...Het eenige dat ik meen in bedenking te moeten geven, is dat er een naauwkeurig toezigt vanwege de Gemeente worde gehouden, opdat de voorwerpen bewaard en in openbare handen blijven. Dit is al waar het mij om te doen is. De ondervinding heeft het maar al te dikwijls geleerd dat die dingen in particuliere handen verloren gaan". Hij spreekt verder de wens uit om de opgravingen te bezoeken.
Op 23 augustus 1862 heeft Vermeulen aan Janssen over de opgravingen geschreven, waarop deze op 25 augustus antwoordde. Hij kent de grafheuvels, maar heeft eerst uit de brief van Vermeulen van de opgravingsplannen gehoord. Hij vervolgt: "Gelijk de zaken staan komt het mij voor, dat van mijne zijde er niets in behoort of behoeft gedaan te worden, - de predikant schijnt met lust en naauwgezetheid te willen werken, - de burgemeester houdt het toezicht, en mogten zich onder 't werk moeyelijkheden opdoen of er iets merkwaardigs gevonden worden, zou men mij de eer aandoen van mij te raadplegen". Hij acht de predikant deskundig genoeg om de opgraving te doen en hoopt in october het terrein te bezoeken. Over de datering schrijft hij: "ik geloof niet dat die grafheuvels tot de steenperiode behoren; zij schenen mij zeer overeenkomstig met die van Laren en Hilversum. uit den tijd der bronsperiode, gelijk men 't noemt, en wel erg laat, nadat de Germanen reeds met romeinen en rom.beschaving in aanraking gweest waren". Een wel enigszins vreemde datering, hij lijkt alles (inclusief het ijzer en de fibola) in één enkele periode te dateren.
In 1863 heeft Janssen, samen met Mr. F.N.M. Eyck van Zuilichem, het terrein bezocht en daarover op 3 october aan Vermeulen geschreven. Deze geeft de inhoud van de brief in het kort weer in zijn verslag over 1863, in het Verslag van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van 1864. Hij vermeldt de vondsten, en raadt aan "het terrein, waarop de heuvels liggen, te laten opnemen en op een kaartje te brengen, waarop dan tevens al de grafheuvels, zoo mogelijk naar vorm en grootte, konden voorkomen, ten einde men in het vervolg naauwkeurig onderrigt zoude blijven van hetgeen eenmaal bestaan had".
Over zijn latere bezoek aan de grafheuvels heeft hij geen mededelingen meer aan Vermeulen gedaan.

VAN OLIEPIT TOT PEER IV
door H. Gerth

Nadat de Gemeente Raad op 1 april 1903 het besluit had genomen tot stichting eener "Electrische Fabriek voor licht en beweegkracht", wordt in de eerstvolgende raadsvergadering de start gemaakt met de volgene besluiten:

1e Door ruiling van grond t.b.v. bouw electrische centrale.

Deze grond is in erfpacht uitgegeven, in een onderhandse acte van 31-12-1895, aan Wouter van Logtensteijn, landbouwer tot 1-1-1926. Eerst sectie A nummer 1031, later sectie A-1701 en 1702. In bovengenoemde raadsvergadering wordt een overeenkomst gesloten met W. van Logtensteijn waarbij deze afstand doet van het recht van erfpacht en deze het "in vollen en vrijen eigendom overdraagt". het perceel grond bekend in de gemeente Soest sectie A nr. 1701, weiland groot 12 are en 43 ca. onder bepaling dat, 1e de kosten van de overeenkomst voor de gemeente Soest komen en, 2e een gedeelte van sectie A nr. 1702 zal afrasteren zonder prikkeldraad en deze afrastering voor haar rekening zal onderhouden.

In dezelfde raadsvergadering komt het voorstel aan de orde B. en W. te machtigen een stoommachine te bestellen bij een van de firma's waaraan prijsopgaaf zal worden gevraagd. Het raadslid Sevenhuyzen neemt geheel belangeloos op zich het bestek te ontwerpen, rapport uit te brengen omtrent de ingekomen aanbiedingen en na aflevering van de machine de nodige proeven te nemen.

In de raadsvergadering van 16 juli 1903 wordt een commissie van bijstand voor het beheer der Electrische Centrale der gemeente Soest ingesteld. De voorzitter en leden die worden benoemd zijn: Mr. C.J.W. Loten van Doelen Grothe v.z. L.A. Sevenhuyzen, W.L. Top en P. van den Breemer.

Tot chef machinist werd benoemd J.A. Houbolt gepensioneerd machinist der Kon. Marine.

Op 30 juli 1903 wordt H.H. Jonkergouw tot administrateur benoemd, tot die datum was hij gemeenteontvanger.

Verder werd besloten een dynamo met grotere capaciteit, 63 kW i.p.v. 45 kW te bestellen, voor meerwaarde van *f* 750,--.

Tot electrotechnisch adviseur wordt benoemd C.D. Nagtglas Versteeg (el.techn.ir.) te Bussum.

L.A. Sevenhuyzen neemt de taak van werktuigbouwkundig advi-

Rechtsboven met schoorsteen de eerste lichtfabriek in Soest aan de Lange Brinkweg, waar nu het Slachthuis is gevestigd.

seur op zich. Na besturdering van de offertes werd de levering van het motorisch gedeelte gegund aan de firma Louis Smulders en Co te Utrecht.
De uitvoering van de electrische werken, d.i. het leggen van de leidingen en plaatsen van de lantaarns werd gegund aan de firma C.E. Wolf electrotechnisch fabrikant te Maarssen. Bij openbare aanbesteding werd de stichting van de gebouwen gegund aan de timmerman aannemer N. Swager alhier.
Toen de gebouwen klaar waren, de machines geïnstalleerd en getest, vergunningen verleend voor levering van stroom, en aan alle veiligheidseisen was voldaan, kon op 17 december 1903 voor het eerst de knop omgedraaid worden en spanning op het net gezet worden. Zo werd dus bijna 90 jaar geleden voor het eerst een aanvang gemaakt van stroomlevering aan straatverlichting en particulieren op Soest. De exploitatie begon met levering van stroom aan 150 straatlampen met een sterkte van 16 Nedkaars, en aan een 30 tal particuliere aansluitingen.

De lampen in de straatlantaarns waren Lilliput booglampjes van de firma Siemens-Schukert. Deze waren echter van dusdanig slechte kwaliteit dat zij allemaal teruggestuurd werden en vervangen door Nernstlampen. Deze bleken veel sterker te zijn en voldeden goed.

De prijs voor levering van stroom werd vastgesteld op 20 cent per kW voor de gemeente en op 30 cent/kW voor particulieren. Voor kracht, naar overeenkomst bij ieder voorkomend geval door de administrateur i.o.m. den chef machinist onder goedkeuring der hiervoor benoemde commissie te bepalen.

Lit. Notulen B en W
Raadsverslagen

HET KLOOSTER „MARIËNBURGH"
door Ds. J.J. Bos

Veel is er van het Klooster Marienburgh niet bekend, maar toch meer dan Theodorus Verhoeven vermoedde, toen hij, in zijne "Brevis rerum Amorfortiarum et succinta descriptio", schreef: "Conventus Brickanus, medio itinere inter urbem et "pagum Zoest, fortasse unum idemque est cum coenobio B. "Mariae castri in Zoest, ordinis Brigittani fundato a Domino "Jacobo de Gaesbeeck." Dit vermoeden werd echter al tegengesproken door van Heussen en van Rijn, in hunne "Historie van "'t Utrechtsche Bisdom", 8e uitgave, Deel II. Bl. 129, met de woorden: "Niet verre van daar heeft ook gestaan het Konvent "van Birk: welke Abdij door Theodorus Verhoeven, in zijne "beschrijving van Amersfoort, voor 't zelfde Klooster wordt "gehouden met Marienburg, of het Klooster der Brigittijnen. "Doch die geleerde man heeft zich op dit stuk vergist; want "niet alleen is het gewis dat Brik een mans- en Marienburg "een maagden-klooster is geweest, maar 't is ook zeker" enz. (Matthaeus, Rerum Amorfort. Scriptores. Blz. 74.)
Marienburgh was een vrouwen-klooster van de orde van Sint Salvator, gewoonlijk genoemd "der Brigittijnen". Het wordt vermeld, niet alleen in het verhaal van Jacobus de la Torre, maar ook in de Nederduitsche Jaarboeken van Henrica van Erp, Abdis van het Vrouwenklooster, buiten Utrecht. (v. Heussen en v. Rijn. Hist. v.h. Utr. Bisdom. Dl. II, bl. 129.)
De Orde der Brigittijnen heeft in ons vaderland nooit bijzonder gebloeid. Haar regel wordt als een uitspruitsel van den Augustijner regel beschouwd.
Kuischheid, gehoorzaamheid, en vrijwillige armoede, waren hare hoofdbeginselen. De Priesters droegen, als onderscheidings-teeken, een rood kruis, met een witte hostie in het

midden, op de linkerborst: De diakenen een wit kruis, met vier roode vlammen; en de Leekebroeders, een wit kruis met vijf bloedvlekken. (R.C.H. Römer. Kloosters en Abdijen. Dl. I, bl. 664.)
De Nonnen gingen gekleed in grijze wol: rok, kap, en mantel: de laatste, die in den winter met schapevellen gevoerd was, werd door een houten knoop vastgehecht.
De witte voordoek liep langs de beide zijden van het gelaat tot over het voorhoofd; en werd met een speld op den schedel bevestigd. Hoofd en schouderen werden bedekt door een zwartlinnenwijle of kovel, waarover eene kroon van wit linnen gespannen was, besprenkeld met vijf roode vlekken, ter herinnering aan 's Heilands wonden; die kroon vooral kenmerkte haar als bruiden van Christus. Eene afbeelding er van is te vinden, in het werk van W.J. Hofdijk en D. van der Kellen, Jr. "De Kloosterorden in Nederland". (W.J. Hofdijk. Kloosterorden in Nederl., op het artik.: Brigitten.)
Het Klooster Marienburgh, te Soest, schijnt gesticht te zijn in de 14de eeuw, ten minste in eenen Schouwbrief van Bisschop Florens van Wevelichoven, "op de Schouwe van den Nieuwen "Eemdijk, onder de Polder de Slaage", van 5 Maart 1393, wordt reeds gesproken van "het Convent van S. Brigitten te Soest, "met haar gesellen", en wordt zijne verplichting beschreven, als zich uit te strekken, "tot Hamelenberg toe". (Utr. Plac.boek. Dl. II, bl. 186.)
Volgens de mededeeling van Mr. Arend van Slichtenhorst, bevestigd door van Heussen en van Rijn, is dit Klooster gesticht door Jonker Jacob van Gaesbeek, Heer van Abcoude, Duurstede, Putten en Strijen, (overleden in 1460), die zijnen eenigen zoon en erfgenaam, terwijl deze nevens hem te paard reed, doch in zijn oog niet genoeg naar de kunst, met eene spitsroede, onverhoeds, op den dun-egh (kruin?) van het hoofd, had doodgeslagen, "van zijne zinnen verruckt en be-"duijzeld zijnde, door oortuijtinghe van den boosen geest, "dien hij, (immers zoo de gemeijne roep geat), wt eene ver-"doemlijke en over-geloovighe nieuws-gierigheid van d'een of "d'ander bezweerder had gekoft, ende in een doosien bij hem "droegh." (A. van Slichtenhorst, Geldersse Geschiedenissen. Bl. 50, 252.- (v. Heussen en v. Rijn), a.w. Dl. I, bl. 113. Dl. II, bl. 128.- Mathaeus: Veteris Aevi Analecta. Dl. I, bl. 52.-)
Deze gebeurtenis zou hebben plaats gehad op, of in de nabijheid van "Bleijendaal" te Soest, een landgoed dat den Heer van Gaesbeek toebehoorde, en door dezen bewoond werd. Het is niet onwaarschijnlijk dat de Kerk zich met deze daad van den Heer van Gaesbeek heeft bemoeid, en den vader, hetzij als boete voor den doodslag, hetzij in het belang van de rust der ziel van den verslagenen zoon, de stichting van dat Klooster heeft opgelegd. In 1772 waren er nog overblijfselen van te zien, zegt de schrijver van den "Tegenwoordigen Staat van "Utrecht", doch nader duidt hij de plaats niet aan.

De plaats waar eens "Mariënburgh" heeft gestaan.
Rioleringssleuf, gegraven 1981 van Ferdinand Huycklaan naar Eemstraat. Oude funderingen.

Wanneer men echter weet dat er, oostelijk van het Huis Bleijendaal, eene flinke boeren-hofstede ligt, slechts door eenen rijweg, die van de Kerkebuurt naar de Kleine Melm loopt, van Bleijendaal gescheiden, en waarvan de grond hoogstwaarschijnlijk in die dagen ook bij dat Huis heeft behoord, welke boerderij thans nog "Het Klooster" heet, dan is de veronderstelling wel niet gewaagd, dat het Klooster Marienburgh dáár heeft gestaan. (Tegenw. Staat der Vereenigde Nederlanden. Deel IXX, bl. 265.)
Overigens is ons aangaande dit Klooster maar weinig bericht. Als Abdis, in 1486, kennen wij Zuster IJde Goijers, uit een charter van den volgenden inhoud: "Wij Suster IJde Goijers, "Abdisse, Broeder Gerrit Muijs, Generael Confessoor des "Cloosters Marienburch des Oerdens St. Salvators, gemeenlijck "genoemt sinte Brigitten, in den kerspel van Soest, gelegen "bij Amersfoort, etc. Gegheven in t jaer ons Heeren 1486." (Matthaeus, Fundationes et Fata Ecclesiarum: bl. 314.- Römer, a.w. Dl. I, bl. 666.)
Uit een charter, dat aanvangt met de woorden: "Wij, Suster "Herman Pots, Abdisse, enz.", leeren wij dat deze Abdis was in 1543.
Tot de voornaamste Fundatien in "de Poth", te Amersfoort, wordt ook het volgende gerekend: "1462. 't Convent van Ma-

"rienburg (gelegen hebbende tot Soest) belijd Hillegond, "Willems Wijf van Dam Fundatie van een Deijl, met behulp van "de Potbroeders op Remigii, zeeker gebak van Weijtenbrood." (A. van Bemmel, Beschrijv. d. Stad Amersfoort; bl. 394.)
Het Convent van S. Agatha, te Amersfoort, bezat, in 1586, een erf onder Soestdijk, rendeerende 32 gld., in het gemeen met de Brigritten te Soest.- of daaruit mag opgemaakt worden dat het Convent toen nog bestond, is te betwijfelen. (v. Heussen en va. Rijn; a.w. Dl. II, bl. 37.)
Wanneer het is opgeheven, en wanneer de gebouwen, en de grond, in de handen van particulieren zijn gekomen, is mij onbekend. Zeker is het dat in 1586, van vele Kloosters in de Provincie Utrecht, het erf reeds verkocht was.
Krachtens een Besluit van 20 maart 1512, van Frederik, Bisschop van Utrecht, en de Prelaten, enz., der vijf Godshuizen, de gem. Ridderschap des ganschen Nederstichts, en Burgemeester, enz., van Utrecht, moest ook dit Klooster, "dit lopende "jaar, en zoo voort nog twee jaren een gemeen huijsgelt geven "van achtenhalven Rijnsgulden current." (Groot Utr. Plac.boek. Dl. I, bl. 262, enz.)
In Juli 1543 stroopten de benden van Maarten van Rossem in de omstreken van Amersfoort. Ook Soest kreeg een bezoek, en wat het Klooster Marienburgh daaronder leed, verhaalt Henrica van Erp, "Abbatissa Coenobü, vulgo Vrouwen - Clooster dicti, in "suburbanis Ultrajectensibus", met deze woorden:
"Item dat Klooster te Zoest, die Brigitten, spolieerden die "knechten oock, ende daer waren noch twe of drie Jofferen in "'t Convent gebleven, daer ginghen die knechten qualijck mede "om, etc." (Mattheaus, Vet. Arvi Analecta, Dl. I, bl. 116.)
Of het uit vrees voor de stroopende benden geweest is, die sommige Zusters tijdelijk eene veilige schuilplaats elders hadden doen zoeken, zoodat er maar twee of drie waren overgebleven, of dat de invloed der Hervorming zich ook hier had doen gelden, en enkele Zusters voor goed in de wereld waren teruggekeerd, is niet te beslissen, alhoewel het zeker is dat de bevolking der Kloosters overal afnam. (Hofdijk, a.w. Brigitten; bl. 6.)
De Brigitten te Soest kregen echter nog weder versterking. De Nonnen van het Brigittijnen-klooster Mariensterre, te Gouda, (gesticht nà 1434 en vóór 1466), verkochten in 1549 haar Huis aan de Reguliere Kanunniken uit het land van Steijn, wier Klooster was afgebrand, en zij zelve trokken naar Soest, waar zij zich met hare Zusters van Marienburgh vereenigden. Onder deze was wellicht eene zekere Zuster IJde, eerst de vrouw, en later de weduwe van Claes van Dorssen. (Römer, a.w. Dl. I, bl. 666.)
Hij overleed in 1477, "des maendachs na Goukermijsse". Zij beiden samen lieten in 1476 een boek schrijven, dat thans nog als H.S. in het bezit is van de Maatschappij van Nederl. Letterkunde te Leijden. Het vangt aldus aan: "hier beghint de "pelegrimaedde van dat heilighe lant." Zuster IJde vermaakte

"dat boek, waarschijnlijk als weduwe, aan het Klooster Ma-
"rienisterre, "tot een ewich testament, willende dat dit selfe
"boeck nijet wt den cloester bliven en sal boven twee of drie
"daghen, ende nachaerre doet nummer meer wtten cloest: te
"gaen." Dat boek is stellig met de Zusters mede te Soest gekomen, en wanneer Zuster IJde, en IJde Goijers de Abdis, soms dezelfde persoon mochten zijn, dan is de Weduwe van Claes van Dorssen mede naar Soest gegaan, later daar Abdis geworden, en in 1490 aldaar gestorven.

WATERDISTRIBUTIE WINTER 1929

Naar aanleiding van de in ons vorige nummer geplaatste foto van "Waterdistributie 1929" volgt hier een reactie van Mevr. Prof.Dr. C. Isings

"Wat de waterdistributie van 1929 betreft:
In strenge vorstperioden bevroor de hoofdleiding onder hellende wegen, zoals de Molenstraat en ook de Kolonieweg. De gemeente zorgde dan voor watervoorziening: dagelijks kwam de sproeiwagen langs, iedereen kon dan net zoveel water halen, als men per dag nodig had. Overigens een zware taak voor het trekpaard, er lag sneeuw en er was plaatselijk gladheid.
Ik herinner me, dat het paard van de vuilniswagen op de Kolonieweg uitgleed.
Na de vorst moest men nog vrij lang wachten, tot de leiding ontdooid was.
Bovendien ontstonden er lekken, die in de straat fonteintjes leverden".

w.g. C. Isings

HERINNERINGEN VAN EEN SOESTER PAUSELIJKE ZOUAAF
door Peter van Doorn

Het wordt steeds moeilijker in en rond de stad Rome. Wat maakt onze Peter van Doorn allemaal mee, Revolutie in Rome, en dan de beroemde Veldslag bij Mentana.

Redactie

Alle nachten in de wapens en in het geheel niet slapen, als het was dat wij nog een weinig konde rusten dan was het nog op de steenen. Zij deden al geweld om Rome in opstand te brengen, maar zij zijn altijd door ons tot stilstand gebragt alhoewel zij toch menig kameraad van ons verradelijk om het leven hebben gebragt en verwond

Het was zoo als wij door de Stad liepen om korve te doen dan moesten wij ons geweer bij ons hebben anders zouden zij ons aangerand hebben op de straat alhoewel zij ons evenwel in den avond nog verradelijk betrokken, maar wij hebben ons daarvoor zwaar gewroken door dat het menige Revelutieonaar het met zijn leven heeft moeten bekoopen ook hebben wij veel te doen gehad met de Garribaldianen zij hebben door listige streeken bijna al de steedjes van de Paus in bezit genomen om ons op verscheidene wijzen uit Rome te lokken als wij er uit waren dan konnen zij door werken met de Revelutie maar het gelukte haar toch niet

Garribaldi stuurde in den beginnen maar kleinne troepjes naar de Steedjes om ons alzoo op onderscheidene wijzen uit Rome te lokken en dat hij alzoo Rome van een anderen kant kon innemen. Wij gingen er dan weder op uit om den vijand te verjagen en als wij hun er uit gejaagd hadden kwam hij weder van een anderen kant met een groote troep om ons alzoo te verjagen wij verloren alzoo den eenen stad na den anderen en er bleef ons niets meer over dan maar te trachten Rome te bewaren.

Rome werdt alzoo door ons in verdediging gesteld, aan alle poorten werdt eenen verschanzing opgerigt, en daar werden vier groote kanonnen voor geplaatst en door alle muren van de Stad werden schietgaten gemaakt

Wij waren vijf dagen achtereen in de kleeren om op de vijand te wachten maar hij kwam niet maar bleef alleen onze Steedjes bezitten maar na eenige dagen kwam op eens de tijding als dat een frans Generaal met veertig duizend man op weg was om ons te helpen en bij te staan zij waren reeds te Zevitia Vechia zes uren van Rome, nu leefden wij weder op en waren weder vol moed.

Nu bleven wij niet meer in Rome, om het zelve te bewaken, maar gingen er weder op uit, om de vijand weder uit te Steeden te verjagen.

Onze tweede Veldslag is beter raak geweest dan de eerste en de Generaal zeide, dat de Slag van Kastiviterbo er maar een

kinderspel bij geweest was.
Wij vertrokken dan uit Rome, in de nacht van den 2 November onder komando, van een fransch Generaal, wij waren met acht duizen man bij elkaar Zouaven Karbiniers Dragonders en fransche Zouaven met twaalf kanonnen.

DE VELDSLAG BIJ MENTANA

O beminde lezer het was indrukwekkend en plegtig om zulk een troep midden in de nacht bij fakkellicht, en met volle muziek, de poort te zien uittrekken, onze bestemming was naar Monterotonde zes uren van Rome nogal een schoone Stad dezelve was in genomen van de Garribaldiaanen en zij waren er in met dertien duizend man en wij moesten hen weder er uit gaan jagen een zeer groot werk voor ons toen wij drie uren geloopen hadden kregen wij op de helft afstand groote rust en werdt er voor ons koffij gekookt en kregen wij brood en kaas dit was zeer schoon om te zien, het was een zeer schoon veld, waar wij rust kregen met een afschutting, er om heen van dikke houten.
Maar gij had eens moeten zien hoe gaauw dit alles was afgebroken, er was wel duizend man aan het breken, en binnen een kwartiersuur zag ik niets als groote vuren wel drie honderd, en binnen een half uur dronken wij allemaal al koffij, dit alles was zeer schoon om te zien.
Ten elf uren vertrokken wij weder en rekende zoo wat uit ten één uur te Monterotonde te zijn maar wat gebeurde! Toen wij nog een uur afstandig waren van Monterotonde, op een zeer bergachtige heide genaamd Mentana, daar wachten ons de vijand, onze telejeurs welke een kwatier, voor uit waren gaven door het lossen der geweren ons het teeken dat de vijand er was hierop was het in ons leger een groote drukte, de Generaal Komandeur met de Staf, plaatste zich op een hooge berg om alles goed te kunnen overzien en daarna zijn komando te kunnen geven, er ware nog twee Generaals bij, genaamd Generaal Sappi en Generaal Kanster beide uit Rome, Na een weinig tijds werden wij gekommadeerd de randsels af te leggen en na een zeer schoone aanmoediging en na een hoera van leve Pius Negen, leve de Paus, en weg met al de Garribaldianen, en vijanden van het geloof trokken wij als leeuwen op de vijand in maar tot ons ongeluk waren wij Zouaven wel een groot uur vooruit en dus genoodzaakt met vier duizend man tegen dertien duizend man te beginnen er

werdt zoo vurig van beide zijde geschoten dat het was als of het hagelde en na een uur tijds gevochten te hebben was de grond al overdekt met dooden en gekwetsten en verloren ook menig kameraad ik zag twee Sersants van ons doodleggen welken ons voor vijf minuten nog kommadeerde en vijf minuten later lagen zij in hun bloed te zwemmen het ware beide Sersants van onze kompanie er werden soms vier of vijf kamerade van mij bij mij weggeschoten en de kogels gingen bij mij heen snuiven als of het hagelde zoo dat ik ieder oogenblik niets anders dacht of ik ging mijn kameraden achterna de eeuwigheid in maar toen wij onze vrienden dood zagen liggen werden wij zoo verwoed op hen dat wij op den vijand invlogen als tijgers en daar door honderde Garribaldianen om het leven bragten en verwonden. na een groot uur verschenen de franschen en toen werdt het gevecht zoo hevig dat het wel geleek of het een algemeene slagting was Ik en anderen met mij konde geen kommando meer horen zij schoten met de kanonnen en wij met onze geweeren
De fransche soldaten welke naaldgeweren hadden die vijf schoten losten in den tijd van vijf minuten het was gelijk als of het donderde hooren en zien verging De vijand hield het in de eerste begin dapper tegen ons uit maar begonnen toch langzamerhand terug te trekken en toen zij in de terugtocht van achteren door anderen troepen van ons werden aangevallen werden zij genoodzaakt zich ten laatsten te moeten overgeven hetgeen zij ook deden zij gaven haar gevangen de Slag heeft vijf en een half uur geduurd en na men zeide was de Slag van Kastifiderdo er maar een kinderspel bij geweest
Toen zij zich overgegeven hadden hebben wij hen alle gevangen genomen en in een groot huis gebragt in het Stadje Memtana alwaar een grooten wacht van ons hun moest bewaren wij namen bij deze Slag dertienhonderd Garribaldianen gevangen en er waren van de kant der vijand over de duizend dooden en gekwetsten, er hadden er in de Slag veel van de vijand de vlugt genomen, zij gooiden haar wapens van haar af en gingen op de loop, dus kunt gij zien wat lafaards zij zijn.

Wordt vervolgd.